

Regionalt samarbete kring utbildningar i övergångsskedet

Svenska utbildningssektionen 18.01.2022 § 5

50/12.00.01/2022

Beredare: Bildningsdirektör Jukka Pietinen, jukka.pietinen(at)sipoo.fi

Utvidgad läroplikt

Läroplikten utvidgades till 18 år i och med den nya läropliktslagen som trädde i kraft 1.8.2021. Skyldigheten att söka sig till fortsatta studier gäller från och med våren 2021. Från och med hösten 2021 är utbildning på andra stadiet avgiftsfri för unga som avslutar grundskolan. Genomförandet av de ändringar som utvidgningen av läroplikten medför har planerats tillsammans med områdets läroanstalter på andra stadiet samt regionens kommuner. I samarbetet deltar därmed Borgå, Lovisa och Sibbo samt Careeria, Prakticum och Borgå folkakademi. Ett möjligt samarbete på svenska kan också omfatta Lapträsk, Pyttis och Kotka.

Syftet med reformen är att varje ung får minst en utbildning på andra stadiet. Kommunen är den instans som har en skyldighet att garantera en studieplats i en undervisning som leder till eller bereder för examen. I klartext handlar det om gymnasieutbildning, yrkesutbildning eller så kallad övergångsutbildning, till exempel utbildning som handleder för examensutbildning eller Folkhögskoleåret.

Utbildning som handleder för examensutbildning

I samband med att läroplikten utvidgas förnyas också utbildningarna. 1.8.2022 ersätter utbildning som handleder för examensutbildning (förkortat HUX) de tre utbildningar som nu erbjuds inom ramen för övergångsskedet mellan grundläggande utbildning och andra stadiet, d.v.s. påbyggnadsundervisning, utbildning som handleder för yrkesutbildning och utbildning som förbereder för gymnasieutbildning. Den nya HUX-utbildningen ger den studerande färdigheter att avlägga studier på andra stadiet. Den studerande har också möjlighet att höja vitsord från den grundläggande utbildningen och avlägga studier inom gymnasieutbildning eller yrkesutbildning. Sibbo, Borgå och Lovisa har tillsammans med Prakticum och Akan diskuterat ordnandet av den nya utbildningen på svenska i regionen.

Målgrupperna för utbildning som handleder för examensutbildning är

- läropliktiga och andra som saknar examen på andra stadiet och som har behov av handledande utbildning,
- studerande som har något annat modersmål än svenska, finska eller samiska, samt
- studerande som har avlagt grundläggande utbildning eller en motsvarande utbildning på något annat språk än svenska, finska eller samiska.

Länk till utkastet till läroplanen för HUX:

<https://www.lausuntopalvelu.fi/SV/Proposal/DownloadProposalAttachment?attachmentId=15141>

Folkhögskoleåret

För dem som går ut grundskolan och omfattas av läroplikten har folkhögskolorna givits rätten att fr o m augusti 2021 erbjuda en för de studerande kostnadsfri utbildning, det så kallade Folkhögskoleåret. Utbildningen sträcker sig över ett läsår och är öppen för alla intresserade som omfattas av läroplikten. Den är baserad på [grunderna för läroplanen](#) som gjorts upp av Utbildningsstyrelsen. Syftet med utbildningen är att förstärka den ungas studiefärdigheter och stödja hen att planera för sin framtid. Via utbildningen vill man säkerställa att alla unga personer ges de redskap som behövs för att kunna övergå till utbildning på andra stadiet, slutföra en examen på andra stadiet och finna sin väg in i arbetslivet.

Utbildningen för läropliktiga vid folkhögskola riktar sig i synnerhet till:

- unga som vill förbättra sina grundläggande färdigheter och studiefärdigheter för att nå framgång i sina studier på andra stadiet
- unga som behöver stöd för att finna studiemotivation
- unga som behöver mera tid för att få klarhet i sina framtidsplaner
- unga som behöver stöd för att stärka sina livsfärdigheter och sin vardagskompetens
- unga som behöver gemenskap, individuell handledning och handledt boende
- unga som har avbrutit en yrkesutbildning eller gymnasieutbildning

I studierna ingår utöver undervisning som stärker den studerandes grundläggande färdigheter, studie- och interaktionsfärdigheter samt vardagskompetens också valbara inriktade studier. Vidare ges den studerande möjlighet att höja vitsord från den grundläggande utbildningen, om det krävs för att den studerande ska kunna fortsätta till vidare studier. Vid höjandet av vitsord kan man samarbeta med kommunen eller annan anordnare av grundläggande utbildning. Ett stort fokus läggs på den personliga handledningen utgående från var och en studerandes individuella behov. Ett viktigt mål är också att stärka den ungas självkänsla och tron på den egna förmågan. Målen och upplägget skiljer därmed åtminstone till en del från den tidigare behandlade HUX-utbildningen.

Behovet av övergångsutbildningar på svenska

Behovet av övergångsutbildningar på svenska i denna region har utretts under våren 2021. Resultatet var att det upplevs finnas ett behov av övergångsutbildningar och att det totala elevantalet på dessa kommer att vara ca 2–12 i hela Östnyland. Däremot finns det en osäkerhet kring de ekonomiska aspekterna om det ordnas två utbildningar. Något definitivt beslut på vilken utbildning (HUX eller Folkhögskoleåret) som skulle prioriteras finns inte, men diskussionerna kan tolkas som att det finns en tydlig önskan att det bör finnas en HUX-utbildning.

Alternativ för HUX-utbildning

Den regionalt uppgjorda rapporten samt en arbetsgrupp med fokus på de svenska frågorna har båda konstaterat att om det skall finnas en svensk HUX-utbildning i regionen, är det mest realistiska alternativet att den ordnas i regionalt samarbete. Detta för att antalet elever skall vara tillräckligt stort för att säkerställa kvalitativa och ekonomiska aspekterna. Kommunerna upplever alltså att det inte är ändamålsenligt att ordna en egen HUX-utbildning i respektive kommun.

En annan möjlighet är, som tidigare nämndes, att varje kommun ordnar en egen HUX-utbildning. Bedömningen är att ett litet elevunderlag skulle göra det dyrare och risken för att varken utvecklingsresurser eller personalresurser räcker till är stora. Ett tredje alternativ är att samarbeta

med huvudstadsregionen. Avståndet, i kombination med indragna turer i kollektivtrafiken speciellt från Lovisa, från de östra delarna av regionen, till en utbildning i Helsingfors, är den största farhågan i det alternativet.

I de regionala förhandlingarna har funnits en vilja att Prakticum skulle vara utbildningsanordnaren för HUX-utbildningen på svenska i regionen. Prakticum har emellertid fört fram en oro kring finansieringen. För tillfället finns endast ett förslag för hur HUX-utbildningen finansieras från statligt håll. Finansieringen bygger på antalet studerande, alltså utbildningsanordnaren får ett statsunderstöd per studerande som allmänt antas vara ca 8 400 e. Prakticum får statsfinansiering för HUX i huvudstadsregionen, men eftersom statsandelarna utbetalas retroaktivt på basis av tidigare års elevantal, har Prakticum inte finansiering för en HUX-utbildning i Östra Nyland. Finansieringen sätter in först år 2024. En preliminär kostnadskalkyl i den regionala planeringsgruppen, där lönekostnader och hyror är de stora utgiftsposterna, landar på minst 150 000 € / läsår. För att Prakticum som utbildningsanordnare inte ensam skall ta de ekonomiska riskerna, är ett alternativ att utarbeta ett avtal som gör att kommunerna är med och finansierar HUX-utbildningen i de fall kostnaderna överskrider statsunderstödet. Intresset för ett intentionsavtal skall behandlas av kommunerna samt i Prakticum. Prakticum har givit kommunerna ett förslagsutkast på ett treårigt finansieringsavtal.

Ordnandet av ett Folkhögskoleår

Akan har visat ett intresse kring att ordna ett folkhögskoleår. Marknadsföringen skulle omfatta denna region i första hand, med elever från Sibbo, Borgå och Lovisa, men även andra kan naturligtvis söka till utbildningen. Inom de svenska folkhögskolorna i Finland finns allmänt en viss farhåga för att HUX-utbildningen och ett folkhögskoleår kan komma att konkurrera med varandra, då studerandantalet på båda beräknas vara små och målgrupperna delvis överlappar varandra. Även Akan har därmed en oro kring de ekonomiska aspekterna om så väl HUX och Folkhögskoleåret ordnas och vill gärna ha ett löfte om ekonomiskt stöd från kommunerna i regionen. I preliminära diskussioner har ett stöd på sammanlagt 50 000 e förts fram. Samma diskussioner har förts i andra regioner. I några finlandssvenska regioner finns preliminära beslut om att inte stöda ett folkhögskoleår, utan regionen satsar på HUX-utbildningen. Akan har givit kommunerna ett förslagsutkast på ett ettårigt finansieringsavtal. Avtalet är uppbyggt lika som det finansieringsavtal kommunerna har i dag med Akan.

Sibbo kommuns behov av att ordna utbildning som handleder för examensutbildning eller studieår i folkhögskolor

Eleverna inom den svenskspråkiga grundläggande utbildningen i Sibbo kommun har efter den grundläggande utbildningen i huvudsak fått en studieplats inom det andra stadiet antingen i en yrkesskola eller i ett gymnasium. I enstaka fall har personen fortsatt sina studier inom påbyggnadsundervisningen efter den grundläggande utbildningen (tionde klass) för att höja vitsorden i sitt avgångsbetyg från den grundläggande utbildningen. Efter studieåret har den unga fortsatt med sina studier på andra stadiet. Därför kan man anta att antalet ungdomar som söker sig till HUX-utbildningen från Sibbo troligen kommer att vara litet i fortsättningen. På basen av nuvarande siffror kan det antas att det handlar om 0-3 ansökningar per år.

Practicum ordnar HUX-utbildningar i Helsingfors från och med hösten 2022 vid sitt verksamhetsställe i Arabiastranden. Ungdomar som bor i vilken kommun som helst i hela Finland kan söka sig till utbildningen.

Kollektivtrafikförbindelserna från Sibbo till Arabiastranden är relativt goda från hela Sibbo. Practicum svarar för kostnaderna för utbildningen som ordnas i Helsingfors. Samarbetspartnern för gymnasieutbildningen är linjen för vuxenstudier i Tölö Gymnasium. Ungdomar från Sibbo har rätt att ansöka om en plats i ovan nämnd HUX-utbildning utan att detta medför extra kostnader för kommunen.

Borgå folkakademi ordnar påbyggnadsundervisningen efter den grundläggande utbildningen under läsåret 2021–2022. Sibbo har direkta bussförbindelser också till Borgå såväl från Nickby som från Söderkulla. Ungdomar från Sibbo deltar i utbildningen i fråga läsåret 2021-2022. Däremot avlägger en elev från Sibbo den grundläggande utbildningens lärokurs i Borgå folkakademi. Sibbo kommun svarar för kostnaderna som uppkommer på grund av specialarrangemangen med ett kalkylmässigt belopp för statsandelen för en enskild elev.

Finskspråkiga yrkesutbildningsanordnare (Careeria och Keuda) ordnar utbildning som handleder för examensutbildning inom sina egna verksamhetsområden. Keuda ordnar utbildningen även i Sibbo från och med läsåret 2022–2023. Yrkesutbildningsanordnarna svarar för de kostnader som uppkommer på grund av att ordna utbildningarna. Därför stödjer kommunerna inte utbildningsanordnarna ekonomiskt.

Grundläggande utbildning för vuxna ordnas inte på svenska i östra Nyland. Behovet av den borde utredas i samarbete med de östnyländska kommunerna. Den närmaste läroanstalten som erbjuder utbildningen i fråga är linjen för vuxenstudier i Tölö Gymnasium.

Förvaltningstadga för Sibbo kommun § 28

Utbildningsektionerna

8. ger utlåtanden i ärenden som hör till sektionens verksamhetsområde.
9. beslutar om avtal och övriga förbindelser vars kostnadsberäkning eller totalkostnad inte överstiger 300 000 euro.

Föredragande

Svensk undervisningschef Ollikainen Hannu

Förslag

Svenska utbildningssektionen beslutar att Sibbo kommun inte ansöker om att få ordna svensk utbildning som handleder för examensutbildning (förkortat HUX) i egen regi eftersom Practicum ordnar HUX-utbildning i Helsingfors.

Svenska utbildningssektionen beslutar att Sibbo kommun fortsätter underhandla kring att uppgöra ett avtal med Akan för ordnandet av ett svenskt folkhögskoleår. Avtalet skulle gälla läsåret 2022–23 med möjlighet till förlängning.

Sektionen prioriterar HUX-utbildningen framom ett folkhögskoleår, ifall en prioritering bör göras på ekonomiska grunder.

Ändrat förslag

Svenska utbildningssektionen beslutar att Sibbo kommun inte ansöker om att få ordna svensk utbildning som handleder för examensutbildning (förkortat HUX) i egen regi eftersom Practicum ordnar HUX-utbildning.

Svenska utbildningssektionen beslutar att Sibbo kommun fortsätter att samarbeta med Akan och underhandlar kring att uppgöra ett avtal med

Akan för ordnandet av ett svenskt folkhögskoleår. Avtalet skulle gälla läsåret 2022–23 med möjlighet till förlängning.

Behandling

Beslut

Svenska utbildningssektionen godkände enhälligt föredragandes ändrade förslag.

Paragrafen justerades omedelbart.